

Lublin, 21 sierpnia 2017 r.

Fundacja Wolność od Religii
ul. Fryderyka Chopina 41 lok. 2
20-023 Lublin

Szanowna Pani
Elżbieta Leszczyńska
Wielkopolski Kurator Oświaty
Kuratorium Oświaty w Poznaniu
ul. Kościuszki 93, 61-716 Poznań

sprawa: WNP.552.5.75.2017 - rekolekcje, msza, spowiedź w Szkole Podstawowej w Kamionkach

uprzejmie dziękuję za przesłanie informacji dotyczącej wyników kontroli doraźnej przeprowadzonej w dniu 2 czerwca br. w Szkole Podstawowej w Kamionkach, w następstwie naszego pisma z dnia 24 marca br. Mimo że w wyniku tej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie objętym kontrolą, to stan faktyczny ustalony przez wizytatorów i opisany w ww. piśmie wskazuje, w przekonaniu zarządu Fundacji, którą kieruję, że jednak doszło do naruszenia prawa oświatowego. Jednocześnie wskazuję, że wyniki kontroli nie obejmują pełnego obrazu sprawy. W związku z powyższym przedstawiam poniżej naszą argumentację, a także zwracam się z pytaniami mającymi na celu pełne wyjaśnienie sprawy.

1. W ramach Państwa kontroli ustalono, że "Dyrektor szkoły zorganizował rekolekcje wielkopostne w porozumieniu z Proboszczem Parafii rzymskokatolickiej". Wskazujemy, że Dyrektor Szkoły Podstawowej w Kamionkach, będącej szkołą publiczną, której organem założycielskim jest jednostka samorządu terytorialnego, tj. Gmina Kórnik nie ma uprawnień do organizacji rekolekcji wielkopostnych. Dla zachowania pełnej jasności dalszego wyводу cytujemy poniżej w całości § 10 Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. (Dz. U. z dnia 24 kwietnia 1992 r. ze zm.).

"1. Uczniowie uczęszczający na naukę religii uzyskują trzy kolejne dni zwolnienia z zajęć szkolnych w celu odbycia rekolekcji wielkopostnych, jeżeli religia lub wyznanie, do którego należą, nakłada na swoich członków tego rodzaju obowiązek. Pieczę nad uczniami w tym czasie zapewniają katecheci.

Szczegółowe zasady dotyczące organizacji są przedmiotem odrębnych ustaleń między organizującymi rekolekcje a szkołą.

2 O terminie rekolekcji dyrektor szkoły powinien być powiadomiony co najmniej miesiąc wcześniej.

3. Jeżeli na terenie szkoły prowadzona jest nauka religii więcej niż jednego wyznania, kościóły i związki wyznaniowe powinny dążyć do ustalenia wspólnego terminu rekolekcji wielkopostnych."

Powyżej powołane przepisy oznaczają, że dyrektor szkoły publicznej ustala z organizatorem rekolekcji zasady organizacji zwolnienia uczniów uczestniczących w rekolekcjach z zajęć szkolnych, w dniach, w których takie rekolekcje mają się odbywać, a o których dyrektor szkoły musi być powiadomiony przez organizatora rekolekcji z co najmniej jednomiesięcznym wyprzedzeniem. **Dyrektor szkoły nie organizuje rekolekcji wielkopostnych, ponieważ jest organem władzy publicznej**, a zgodnie z art. 8 ust. 2 Konkordatu zawartego między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r. "*Organizowanie kultu publicznego należy do władzy kościelnej zgodnie z przepisami prawa kanonicznego i z zachowaniem odpowiednich przepisów prawa polskiego*". Ostatnie zdanie ww. § 10 ust. 1 Rozporządzenia stanowi przy tym o "odrębnych ustaleniach między organizującymi rekolekcje a szkołą". Jednocześnie, zgodnie z § 10 ust. 2 ww. Rozporządzenia pieczę nad uczniami zapewniają w dniach rekolekcji katecheci.

Zatem zgodnie z przepisami prawa oświatowego dyrektor szkoły publicznej, jeśli otrzyma we właściwym terminie zawiadomienie od organizatora rekolekcji, ma obowiązek ustalić z organizatorem rekolekcji czas i miejsce przekazania pieczy nad uczniami katechetom. Jakikolwiek inne działania Dyrektora szkoły publicznej w zakresie organizacji rekolekcji wielkopostnych są **działaniami bez podstawy prawnej.** Zgodnie z wyrażoną w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasadą legalizmu, organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, co jest jednoznacznie rozumiane jako nakaz ścisłej wykładni przepisów kompetencyjnych oraz stosowania zasady "**co nie jest im dozwolone, jest zakazane**". (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 maja 2002 r., K 20/01). Przekroczenie uprawnień dyrektora szkoły publicznej rodzi w tym zakresie bardzo poważne konsekwencje pedagogiczne – organizując rekolekcje, tworzy on wrażenie, że władza publiczna jest powołana do organizacji kultu religijnego, a szkoła publiczna jest instytucją, która organizuje tego rodzaju kult, co może dodatkowo potęgować poczucie dyskryminacji i wykluczenia dzieci bezwyznaniowych lub wyznających religie inne niż katolicka.

Bezprawne działania dyrektora szkoły publicznej mogą mieć przy tym istotne znaczenie prawne nie tylko z punktu widzenia prawa oświatowego, ale także w zakresie rozkładu odpowiedzialności cywilnej nauczycieli i katechetów, sprawujących legalnie lub nielegalnie pieczę nad uczniami podczas rekolekcji, odpowiedzialności gminy jako organu założycielskiego szkoły publicznej za uczniów w czasie rekolekcji, jak też zakładu ubezpieczeniowego, który obejmuje uczniów i szkołę ubezpieczeniami od następstw nieszczęśliwych wypadków.

2. Jednocześnie z uwagi na fakt, że ustalenia kontroli doraźnej z dnia 2 czerwca br. są w części wewnętrznie sprzeczne, a w części pomijają treść komunikatu księdza Jakuba Lechniaka skierowanego do uczniów i nauczycieli Szkoły Podstawowej w Kamionkach w sprawie

rekolekcji wielkopostnych w 2017 r., zamieszczonego na oficjalnej stronie internetowej publicznej Szkoły Podstawowej w Kamionkach

<http://www.spkamionki.pl/szkola/wazne-informacje/364-rekolekcje-wielkopostne-2017.html>), uprzejmie proszę o odpowiedź na następujące pytania, jeśli poruszone zagadnienia są już objęte protokołem kontroli z dnia 2 czerwca br. a jeśli nie, uprzejmie proszę o uzupełnienie kontroli celem wyjaśnienia poruszonych zagadnień:

1) Czy w ramach kontroli w szkole wizytatorzy sprawdzili zgodność dokumentacji oświatowej w zakresie organizacji nauki religii z przepisami prawa oświatowego, a w szczególności, czy sprawdzono, czy dyrektor szkoły otrzymał i przechowuje oświadczenia w formie pisemnej podpisane przez rodziców (opiekunów prawnych) obejmujące życzenie (deklarację) uczestnictwa uczniów w zajęciach z określonej religii lub etyki, zgodnie z § 1 ust. 2 ww. Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 r., w tym także uczniów uczestniczących w rekolekcjach?

2) Kontrola stwierdza, że *"w pozostałym czasie uczniowie uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych zgodnie z planem lekcji"*. Czy uczniowie, którzy nie uczestniczyli w rekolekcjach wielkopostnych, odbywali zajęcia zgodnie z ustalonym, stałym planem zajęć na ten dzień? Czy i gdzie w dniach 20 - 23.03.2017 r. odbywały się zajęcia z wychowania fizycznego dla uczniów publicznej Szkoły Podstawowej w Kamionkach? Czy zajęcia z wychowania fizycznego odbywały się zgodnie z planem zajęć?

3) Na jakiej podstawie prawnej, na oficjalnej stronie internetowej publicznej Szkoły Podstawowej w Kamionkach, zostało zamieszczone ogłoszenie podpisane przez księdza Jakuba Lechniaka, w którym informuje on wszystkich uczniów szkoły o Rekolekcjach Wielkopostnych, a także prosi wychowawców i nauczycieli o pomoc w utrzymaniu spokoju na sali?

4) Czy i w jakim charakterze nauczyciele z publicznej Szkoły Podstawowej w Kamionkach uczestniczyli w rekolekcjach odbywających się w szkole w dniach 20 - 22.03.2017r.?

5) Na jakiej podstawie prawnej dyrektor publicznej Szkoły Podstawowej w Kamionkach *"zapewnił uczniom, którzy nie uczestniczyli w rekolekcjach wielkopostnych, opiekę i zajęcia wychowawcze o tematyce związanej z kształtowaniem postaw, niesieniem pomocy np. **"Wspólne zabawy i gry integracyjne związane z akceptacją wśród koleżanek i kolegów"**"*? Czy dzieci uczestniczące w rekolekcjach miały również okazję uczestniczyć w zajęciach wychowawczych pt. *"Wspólne zabawy i gry integracyjne związane z akceptacją wśród koleżanek i kolegów"*? W jaki sposób odnotowano obecność tych uczniów na ww. zajęciach?

3. Odnosząc się do zamieszczonego przez Państwa stanowiska Ministra Edukacji Narodowej działającego przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Pana Macieja Kopcia, zwracam uwagę na następujące sprawy:

1) W swym pisemnym stanowisku będącym odpowiedzią na interpelację poselską nr 11389 (<http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=03C5E8FF>) Minister Edukacji Narodowej już na wstępie popełnił błąd polegający na niedokładnym przywołaniu treści § 10 Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. (Dz. U. z dnia 24 kwietnia 1992 r. ze zm.). Minister stwierdził, w swym pisemnym wystąpieniu, że *"Szczegółowe zasady dotyczące organizacji REKOLEKCJI (podkreślenie własne) są przedmiotem odrębnych ustaleń między organizującymi rekolekcje a szkołą"*, gdy tymczasem w ostatnim zdaniu ust. 1 § 10 ww. Rozporządzenia nie ma słowa **"REKOLEKCJI"** a ostatnie zdanie § 10 ust. 1 ww. Rozporządzenia brzmi *"Szczegółowe zasady dotyczące organizacji są przedmiotem odrębnych ustaleń między organizującymi rekolekcje a szkołą"*.

Jest bowiem oczywiste, że nie chodzi tu o „organizację rekolekcji”, ponieważ podmiot *"organizujący rekolekcje"* nie negocjuje ani nie ustala ze szkołą szczegółowych zasad organizacji rekolekcji (te są organizowane przez podmiot *"organizujący rekolekcje"*), ale ustala jedynie szczegółowo czas i miejsce przekazania pieczy nad uczniami katechetom. Stąd w omawianym przepisie mowa jest o *"organizacji"*, a nie o *"organizacji rekolekcji"*.

2) Zapewne ta omyłka doprowadziła Podsekretarza Stanu w MEN do poglądu contra legem, polegającego na przyjęciu, że mimo iż § 10 Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. (Dz. U. z dnia 24 kwietnia 1992 r. ze zm.) stanowi, że *"Pieczę nad uczniami w tym czasie (tj. w czasie Rekolekcji) zapewniają katecheci"*, to na zasadzie art. 39 ust. 1 pkt 5 a ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz.U. z 2016 poz. 1943 ze zm.) dyrektor szkoły jest ustawowo zobowiązany do zapewnienia bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom. Skoro jednak, jak wykazano powyżej, dyrektor szkoły publicznej nie organizuje rekolekcji, co wynika wprost z przepisów. tj. § 10 ust. 1 ww. Rozporządzenia i z art. 8 ust. 2 Konkordatu, to nie może mieć zastosowania art. 39 ust. 1 pkt 5 a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty stanowiący o tym, że dyrektor szkoły "wykonuje zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę lub placówkę".

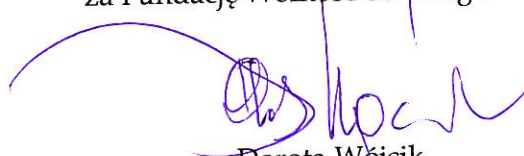
3) Jak była mowa powyżej, bezprawne działania wychodzące poza upoważnienia ustawowe, mogą mieć przy tym istotne znaczenie prawne w zakresie rozkładu odpowiedzialności cywilnej nauczycieli i katechetów, gminy jako organu założycielskiego szkoły publicznej, jak też zakładu ubezpieczeniowego. Powyższa błędna interpretacja przepisów prawa oświatowego doprowadziła w efekcie do odwołania się Ministra Edukacji Narodowej wprost do art. 53 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jako podstawy prawnej dla sprawowania kultu religijnego w publicznej przestrzeni szkolnej, które to stanowisko nie jest poparte ani orzecznictwem sądowym ani poglądami doktryny i jest sprzeczne z art. 32 ust. 1 i ust. 2 oraz z art. 53 ust. 4 i ust. 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. **W szczególności nie jest możliwe sprawowanie kultu religijnego jakiegokolwiek wyznania w szkole publicznej w czasie trwania zajęć lekcyjnych odbywających się zgodnie z planem lekcji w szkole, w której nie wszyscy rodzice (opiekunowie lub odpowiednio uczniowie) zgłosili pisemną wolę**

uczestniczenia dzieci w nauce religii jednego wyznania, bowiem prowadziłyby to wprost do naruszenia art. 53 ust. 6 i ust. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Mając powyższe na uwadze uprzejmie prosimy Panią Kurator o ponowną ocenę stanu sprawy, a także o udzielenie odpowiedzi na postawione wyżej pytania celem rzeczowego wyjaśnienia stanu sprawy.

Z uwagi na istotne znaczenie sprawy dla społeczności lokalnej, jak też dla ochrony praw dzieci i ich rodziców, nasze pismo przekazujemy do wiadomości Pana Burmistrza Gminy Kórnik, Pani Dyrektora Szkoły Podstawowej w Kamionkach, do Rzecznika Praw Obywatelskich oraz do wiadomości publicznej na stronach internetowych naszej Fundacji.

Z poważaniem
za Fundację Wolność od Religii

Dorota Wójcik
prezeska zarządu

do wiadomości:

- 1) Burmistrz Miasta i Gminy Kórnik Pan Jerzy Lechnerowski Urząd Miasta i Gminy w Kórniku Pl. Niepodległości 1, 62-035 Kórnik
- 2) Dyrektor Szkoły Podstawowej w Kamionkach Pani Bogna Skoraszewska ul. Mieczewska 36, 62-023 Kamionki
- 3) Rzecznik Praw Obywatelskich dr Adam Bodnar
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Aleja Solidarności 77, 00-090 Warszawa

